

неповнолітнім розмову на абстрактну тему, що представляє для нього інтерес, з'ясувати його стосунки з однолітками, дружні зв'язки, поведінку у школі і сім'ї тощо [3, с. 119].

Під час допиту необхідно звертати увагу на емоційний стан неповнолітнього, його реакції. Потрібно з'ясувати, чи не налякана особа, не піддавалася погрозам. Однак слід пам'ятати, що неповнолітні іноді без істотних причин, виходячи з емоційних спонукань, спотворюють реальні факти, відмовляються давати показання. В таких ситуаціях слідчий повинен набратися терпіння і за допомогою залученого спеціаліста усунути подібну негативну установку.

Лише дотримання суб'єктом розслідування запропонованих криміналістичних рекомендацій щодо організації та проведення допиту неповнолітніх учасників кримінального провадження, а також обов'язкової процесуальної процедури такого виду допиту, на наш погляд, є запорукою отримання достовірних, надійних, об'єктивних показань від неповнолітнього, які в подальшому займуть своє місце в загальній системі джерел доказів та сприятимуть встановленню істини в кримінальному провадженні.

Список використаних джерел:

1. Андрусенко С.В. Особливості застосування методів психологічного впливу при допиті неповнолітнього / Андрусенко С.В., Романюк Г.С. Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 19 лют. 2010 р.). – Одеса : ОДУВС, 2010. – 450 с.

2. Криміналістика. Академічний курс: підручник / [Т.В. Варфоломеева, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров та ін.]; Акад. адвокатури України. – Київ: Юрінком Інтер, 2011. – 495 с.

3. Криміналістика: [підручник] / [В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.]; за ред. В.Ю. Шепітька. – 5-те вид., перероб. та доп. – К.: Ін Юре, 2016. – 640 с.

Фазан Вікторія Миколаївна,
курсант 3-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: **Антонюк П.Є.,**
професор кафедри криміналістики та
судової медицини, к.ю.н.

ТАКТИЧНІ ЕТАПИ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

Огляд місця події – це невідкладна слідча (розшукова) дія, спрямована на встановлення, фіксацію і дослідження обстановки, пов'язаної з подією правопорушення, слідів правопорушення та правопорушника, інших фактичних даних, що вказують на механізм події та інші обставини, важливі для провадження.

Місце події – це завжди ділянка місцевості або приміщення (транспортного засобу), в межах яких виявлені сліди правопорушення.

В криміналістичній теорії виділяють наступні етапи огляду місця події: - підготовчий; - робочий; - заключний. Кожен із зазначених етапів є обов'язковим в роботі, та має комплексний характер.

Підготовчий етап починається з моменту прийняття слідчим рішення про проведення огляду. Він включає в себе:

- забезпечення охорони місця події до свого прибуття, тобто недопущення сторонніх осіб та забезпечення збереження і недоторканності обстановки і слідів кримінального правопорушення;
- визначення методів, способів і прийомів детального огляду відповідно до речової обстановки і наявними силами та засобами;
- визначення кола спеціалістів, яких необхідно залучити до участі в огляді, забезпечення їх прибуття;
- забезпечення необхідними технічними засобами для виявлення слідів та фіксації слідчої (розшукової) дії;
- забезпечення залучення додаткових сил та засобів в разі необхідності проведення розшукових заходів по «гарячих слідах».

З моменту прибуття слідчого, прокурора на місце події починається робочий етап огляду місця події. Він складається з загального і детального огляду. Загальний огляд починається з:

- організації надання допомоги потерпілим (за їх наявності) при максимальному збереженні матеріальної обстановки на місці події ;
- вжиття заходів до видалення з місця події усіх сторонніх, не залучених до огляду осіб, а кожному учаснику огляду поставка конкретного завдання (наприклад, робота з потерпілими, фото-, відеозйомка, огляд тієї чи іншої ділянки тощо);
- визначення послідовності й обсягу дій, пов'язаних з виявленням і способом пошуку слідів події, а також лінію оточення з метою охорони місця події.

На стадії загального огляду слідчий разом з іншими учасниками огляду з'ясовує, які об'єкти знаходяться на місці події, досліджує весь комплекс питань, що відносяться до його обстановки, визначає взаємне розташування і взаємозв'язок елементів цієї обстановки, вивчає їх зовнішній вигляд, стан і з максимально необхідними і можливими в даних умовах подробицями фіксує все виявлене за допомогою фотозйомки, складання схем, планів і креслень, а також необхідних заміток для майбутнього протоколу огляду.

Після чого слідчий переходить до детального огляду. Ця стадія передбачає огляд з дотриманням запобіжних заходів при дослідженні всіх предметів і слідів, що можуть мати відношення до події правопорушення та осіб, які його вчинили. Головне при детальному огляді – зафіксувати місцезнаходження, положення, індивідуальні ознаки, стан об'єктів (слідів) на момент їх виявлення та вилучення, щоб у подальшому при проведенні

експертних досліджень отримати об'єктивні результати. Фіксація здійснюється, крім протоколу і схем, за допомогою вузлової та детальної фото- і відеозйомки.

На заключному етапі огляду місця події комплексно оцінюються і процесуально закріплюються всі отримані фактичні дані, які допоможуть надалі висунути версії про осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, вирішити питання про організацію розшукових дій. Також вилучаються і упаковуються сліди і предмети, які можуть стати речовими доказами. Остаточо оформляються необхідні плани і схеми, де відмічаються місця основних порушень і пошкоджень речової обстановки, знаходження потерпілих, виявлення вилучених об'єктів, проб і місць знаходження контрольних зразків тощо.

На заключному етапі слідчий:

- складає протокол огляду і необхідні плани, схеми та креслення;
- описує виявлені об'єкти (труп);
- упаковує об'єкти, вилучені з місця події;
- вживає заходів до збереження тих об'єктів, що мають доказове

значення, які вилучити неможливо або недоцільно;

Наведені криміналістичні рекомендації щодо виділення тактичних етапів огляду місця події та завдань, що ставляться на кожному етапі, дозволить слідчому, з огляду на важливість цієї слідчої (розшукової) дії, максимально результативно організувати роботу по виявленню та збиранню доказів, що сприятиме підвищенню ефективності процесу розслідування.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика: підручник / [В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Самодін та ін.]; за заг. ред. В.В. Пясковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. – 752 с.
2. Криміналістика: [підручник] / [В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.]; за ред. В.Ю. Шепітька. – 5-те вид., перероб. та доп. – К.: Ін Юре, 2016. – 640 с.
3. Організація роботи слідчо–оперативної групи: навчальний посібник / Л.Д. Удалова, Ю.В. Сухомлин, А.С. Симчук, М.Й. Кулик, В.В. Зарубей. - Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 504 с.